

Van een baan met het hoofd naar een met je handen, met die gedachte spelen we allemaal weleens. Deze drie hoger opgeleiden kozen voor het mbo. Soms frustrerend (schoolregels, taaltoetsen, ongemotiveerde klasgenoten), maar ook leuk: 'Dat rebelse kwam weer terug.'

In de klas met 16-jarigen

Claudia Lucardie (41)

studeerde af aan de Academie voor Journalistiek in Tilburg en werkte als copywriter.

Op haar 28ste begon ze aan een mbo-opleiding tot kok, die rondde ze niet af.

Inmiddels is ze creative chef voor haar eigen bedrijf Vuur & Vlam.

Eten is mijn manier om mezelf uit te drukken. En dat terwijl ik als journalist en copywriter lange tijd de wereld in teksten probeerde vast te leggen. Op school haalde ik hoge cijfers, ik studeerde cum laude af. Daardoor dacht ik dat intelligentie mijn talent was. Ik zie snel patronen, ben goed met woorden en ik ben nieuwsgierig. Maar meteen nadat ik aan mijn eerste baan begonnen was, wist ik dat dat het toch niet was. Schrijven gaf mij geen energie.'

'Toen ik zwanger was, ben ik abrupt met mijn baan gestopt en aan de versnelde koksopleiding aan het roc begonnen. Iedereen raadde me dat af; juist in die periode zou ik het rustig aan moeten doen. Maar ik wilde echt iets anders. Tijdens de opleiding werkte ik vier dagen en ging één dag naar school. In het begin heb ik vaak misselijk van de etensgeuren achter het fornuis gestaan en op een gegeven moment was mijn buik zo dik dat ik maar net bij het aanrecht kon. Toch ging het werk me moeiteloos af. Dat het fysiek zwaarder was, heb ik nooit als een probleem ervaren. Ik krijg er nog steeds veel energie van.'

'Ik heb zeker niet het gevoel dat ik op het mbo "lager" opgeleid ben, wel anders opgeleid. Mijn hele leven had ik vooral mijn hoofd gebruikt,

maar als kok heb je beide hersenhelften én je intuïtie nodig. Je moet creatief zijn, maar ook kunnen plannen. Dat het vak bij veel mensen lager in aanzien staat, stoort me niet. Ik heb niet zo'n ego dat me dat in de weg zit.'

'Ik kwam wel in een andere cultuur terecht. Professionele keukens zijn bijna altijd een machowereld en veel koks vinden het nog lastig om door een vrouw aangestuurd te worden. Op de meeste leerplekken word je gedruild om te doen wat de chef zegt. Snel en efficiënt werken is de norm, terwijl ik op het laatste moment nog even verse kruiden wilde plukken voor een persoonlijke twist. Dat werd vaak niet begrepen; waarom moeilijk doen als het snel moet? Veel chefs werken vanuit klassieke regels, maar ik denk graag na over de vraag waarom ik een gerecht kies en wat ik daarmee wil bereiken. Om die opvatting ben ik vaak gesaboteerd en uitgelachen. Meer dan eens heb ik huilend op de wc gezeten. Ik heb weleens uitgesproken hoe kwetsend dat gedrag is en hoe zwaar als je steeds wordt tegengewerkt. Dat hielp.'

'Op school zat ik met tien jonge jongens in de klas, die lang niet allemaal gemotiveerd waren. Veel van hen zaten daar omdat ze niet wisten wat ze wilden worden en eentje omdat zijn vader hem anders in elkaar zou slaan. Dat gebrek aan bezieling verbaasde me en vormde het

grootste verschil met mijn eigen instelling. Ik oefende veel, probeerde thuis dingen uit, was nieuwsgierig en kritisch. We leerden snijtechnieken op stukken ham uit blik, maar wie wil er ham uit blik serveren? Ik wilde leren hoe ik echte ham moest klaarmaken.'

Natuur- en scheikunde

'De kooktechnieken waren nuttig en de natuur- en scheikundelessen ook. Je leert praktische zaken zoals wanneer een ei stolt en waarom dat een onomkeerbaar proces is, welke stof bij welke temperatuur bindt en hoe je dat merkt als je een saus wilt maken. Als je dat soort zaken weet, is het leuker om kok te zijn; zo kom je verder. Mijn klasgenoten zagen vaak huizenhoog op tegen de tentamens, maar mij ging het leren makkelijk af, doordat ik meer gewend was mijn hoofd zo te gebruiken, maar vooral doordat ik gemotiveerd was.'

'De technische vaardigheden heb ik op de opleiding goed onder de knie gekregen, maar na een jaar was het genoeg. Ik kon als zelfstandig kok aan de slag en dat is wat ik wilde. Nu heb ik een eigen cateringbedrijf en maak ik "moodfood". Met mijn gerechten wil ik mensen als het ware uit hun hoofd halen, zoals ik zelf ook uit mijn hoofd gestapt ben. In het begin verdiende ik drie keer zo weinig als ik gewend was, maar dat is inmiddels wel anders.'

Door Linda Huijsmans, fotografie: Manon van der Zwaal

Former de Vries (35)
studeerde even politico-
logie en werkte daarna
bij de Belastingdienst.
Op zijn 31ste volgde hij
een mbo-opleiding tot
timmerman. Hij stopte
na een jaar. Inmiddels
werkt hij als zzp'er.

Ik wilde graag politico-
logie studeren
omdat ik me om
van alles en nog wat
druk maak. Het is
een brede studie en
ik kon er mijn maatschappelijke
betrokkenheid in kwijt. Daarna
wilde ik bij de overheid gaan wer-
ken omdat je daar invloed hebt op
beleid, dacht ik.'

'Na een lange aanloop via
mavo, havo en een hbo-propedeu-
se kon ik doorstromen naar de
universiteit en eindelijk politi-
cologie gaan studeren. Toch ben
ik na mijn bachelor gestopt. Het
was mijn ideaal de politiek voor
een breed publiek toegankelijk en
begrijpelijk te maken. Maar op de
universiteit kreeg ik als feedback
dat mijn teksten te toegankelijk
waren, te weinig theoretisch.
Toen dacht ik: ik word niet geluk-
kig als ik mijn hele leven stukken
moet blijven schrijven waar ik zelf
niet blij van word.'

'Ik ging bij de Belastingdienst
aan de slag. Daar hielp ik mensen
bij wie iets fout was gegaan bij
hun toeslagen. Ik vond het leuk
samen die puzzel op te lossen,
maar het frustreerde me dat de
overheid zo'n grote en anonieme
organisatie is. Als ik een bug in
het systeem tegenkwam, kon
ik niet naar iemand toestap-
pen om dat te verhelpen. Je bent
een radertje, maar je hebt geen
invloed. Dat vond ik frustrerend.
Meer bevrediging haalde ik uit
het klussen dat ik voor kennissen
en vrienden deed. Iemand zei dat
ik eens bij de timmeropleiding
moest informeren.'

'Het jaar erop zat ik met jon-
gens van 16 in de klas. We werk-
ten vier dagen in de week bij een
leerbedrijf en kwamen de vijfde
dag naar school. Dat het niveau
lager lag dan ik gewend was, vond
ik geen bezwaar. Ik ben handig
en heb inzicht, maar ik moest het
vak nog helemaal leren. Ik moest
echt mijn best doen. We leerden
bouwtekeningen maken, kregen
theorie over betonstorten en
houtbewerking, leerden kozijnen
installeren en hoe je met beton-
nen prefab-constructies omgaat.
Een verplichte reken- en taaltoets
hoort er echter ook bij en het
was onmogelijk daar vrijstel-
ling voor te krijgen. Dat vind ik
dus ongelofelijke onzin; er moet
toch een Kamerlid te vinden zijn
dat iets doet aan die onzinnige
bureaucratie? Daar zou ik me
hard voor willen maken. Het had
de opleiding voor mij een stuk
leuker gemaakt.'

Netflix onder de les

'De gesprekken worden op een
ander niveau gevoerd dan ik op de
universiteit gewend was. Was je
het daar ergens niet mee eens, dan
ging je de discussie aan met de
docent. Op het mbo wordt wel ge-
mopperd, maar niemand probeert
iets te veranderen. De meeste klas-
genoten zijn ook nog heel jong, ko-
men net van de middelbare school
en hebben daar waarschijnlijk te
vaak gemerkt dat er toch niet naar
ze wordt geluisterd.'

'Ik had al twee kleine kinderen
toen ik begon, maar ik voelde op
school weer een beetje hoe het
was om 16 te zijn. De onrust, het

feit dat je weinig weet. Maar er
waren ook verschillen, de groot-
ste was de motivatie. Voor mij
was de opleiding een keuze, maar
er zaten gasten bij die te vaak
te horen hadden gekregen dat
ze toch niets konden en "maar"
timmerman moesten worden.
Tijdens de les zaten er altijd wel
een paar te netflixen of naar You-
Tube te kijken. Op de universiteit
was ik gewend te komen wanneer
ik wilde en te studeren als het mij
uitkwam. Nu ging een andere
volwassene mij dat allemaal voor-
schrijven. Ik snap het wel, maar
vond het irritant. Ik was veel meer
vrijheid gewend.'

'Toen ik een werkstuk over
duurzaamheid moest maken,
was ik er klaar mee. Ik wilde geen
werkstukken meer maken. Daar
was ik te oud voor. Ik wilde een
vak leren en zo snel mogelijk aan
het werk. Daarom ben ik na een
jaar gestopt. De basis was gelegd,
de rest leer ik door te doen. Mijn
uurtarief is nog niet extreem
hoog. Als mensen mij inhuren,
zeg ik er eerlijk bij dat ik nog niet
veel ervaring heb. Maar ik ben
handig en pik dingen snel op.'

'Het blijft gek dat mensen
die iets moois kunnen maken,
minder verdienen dan mensen
die alleen maar goed kunnen
praten. Als timmerman werk je
met je handen, maar je denkt
de hele dag na: hoe maak ik een
rechte kast op een scheeflopende
vloer zo dat de schuifdeur soepel
blijft lopen? Je moet creatief en
pragmatisch zijn en goed kunnen
rekenen. Mijn hoofd heb ik echt
nodig.'

**'Nu ging een andere volwassene mij van
alles voorschrijven. Dat vond ik irritant'**

Martine de Boer (52) is meester in de rechten en werkte ruim twintig jaar bij een beursgenoteerde uitgeverij. In september 2018 begon ze aan de driejarige mbo-opleiding pianotechniek.

Mijn eigen piano wordt mijn oefeninstrument. Ik heb het bovenraam eruit gehaald zodat ik het mechaniek goed kan zien. Kijk, achter de toetsen zitten houten hamertjes die elk één, twee of drie snaren bedienen. Voor een piano zuiver klinkt, moet elke snaar gestemd zijn. Pianotechnicus is een vrij beroep. Iedereen kan piano's stemmen of repareren, maar ik wil gecertificeerd pianotechnicus worden. Dat straalt vertrouwen en kwaliteit uit. Het is een ambacht en dat leer je door het vaak te doen. Daarvoor moet ik drie jaar naar school en dat gaat niet naast een fulltimebaan.'

'Ik ben de oudste in mijn klas. De meesten komen rechtstreeks van de middelbare school. Het belangrijkste verschil is dat zij vaak wachten op de docent en doen wat er gevraagd wordt, terwijl ik de docenten meer als mijn leidinggevenden zie. Ik voel me zelf verantwoordelijk voor mijn ontwikkeling. We krijgen vakken zoals Nederlands, Engels en burgerschap. Daar leer ik niet veel nieuws, maar ik pik eruit wat ik kan gebruiken. Tijdens de Nederlandse les werk ik aan webteksten voor mijn nieuwe site. Zo haal ik er toch voldoening uit.'

'Daarnaast leer ik ook veel nieuws; hoe bomen groeien, welke houtsoorten geschikt zijn voor een instrument en waarom. Die kennis moet ik echt in mijn hoofd stampen. Dat vind ik lastig, omdat ik getraind ben om te vragen naar

het waarom en niet naar het wat. Ik ben gewend verbanden te leggen, de logica te zoeken, kritisch te lezen en dingen te begrijpen, maar hier moet ik gewoon leren. Dat heb ik voor het laatst op de middelbare school gedaan.'

Losser dan ooit

'Het lastigst vind ik de schoolregels. Die zijn gemaakt voor jongeren. Zo mogen we niet eten en drinken in de klas en tijdens de pauzes moeten we de klas uit. Op kantoor werkte ik weleens door tijdens de lunch, met een broodje achter de computer, maar dat mag hier niet. Ik begrijp dat ze alle studenten op dezelfde manier moeten behandelen, maar het blijft lastig. Anderzijds begin ik me ook jonger te gedragen. Als een docent zegt dat we tijdens de lessen niet op de piano's mogen spelen, is er altijd wel iemand die dat toch even doet. Dat rebelse voel ik zelf ook weer terugkomen. Op school ben ik lossier dan ik op mijn werk ooit geweest ben. Dat vind ik ontzettend leuk.'

'Mijn werk als jurist bestond uit praten, nadenken en schrijven, maar al op mijn eerste dag hier zeiden ze: "Daar staat een piano, ga maar aan de slag." Dat is wennen. Het stemmen, het hanteren van de stemhamer, de technische vaardigheden; ik absorbeer de leerstof gretig, als een spons. Je hoeft niet muzikaal te zijn om een goede pianostemmer te zijn, maar je moet wel goed kunnen luisteren en geconcentreerd kunnen werken.'

'Ik was stafmedewerker en maakte deel uit van het manage-

mentteam, maar na een reeks reorganisaties was mijn functie langzamerhand overbodig geworden. Hetzelfde doen bij een ander bedrijf was voor mij geen optie. Ik wilde iets anders met meer aandacht voor duurzaamheid en ambachtelijkheid. Omdat ik al veertig jaar piano speel, lag de stap naar pianotechniek voor de hand. Natuurlijk had ik die stap tien jaar eerder moeten zetten, maar ik weet ook dat ik dat toen niet had gedurfd. Ik koos voor zekerheid, was gevoelig voor de status van een goede baan en een royaal salaris.'

'Mijn hoogopgeleide vrienden vinden het geweldig dat ik dit durf en doe. Mijn moeder van 80 reageerde voorzichtiger; zij wil dat haar kinderen het financieel goed hebben en als pianotechnicus zal ik nog niet de helft verdienen van wat ik gewend was. Maar ik haal nu al honderd procent meer bevrediging uit mijn werk en dat is me veel waard. Ook het bestaan als zelfstandige trekt me. In loondienst werkte ik hard, maar legde ik nooit de link met de hoogte van mijn salaris. Als ondernemer zal ik me moeten bezighouden met de vraag wat mijn diensten waard zijn. Vroeger had je het systeem van leerling, gezelschap en meester. Dat spreekt me aan. Ik vind het een mooi idee dat ik niet alleen meester in de rechten ben, maar straks ook meester in pianostemmen en pianotechniek.'

'Laatst vond ik een werkstukje terug dat ik gemaakt had toen ik 10 was. Daarin had ik omschreven hoe een piano precies werkt. Toch mooi om te zien dat die liefde er blijkbaar altijd al geweest is.' □

'Ik ben gewend verbanden te leggen, dingen te begrijpen, maar hier moet ik gewoon leren'

